

कर्म

धम्मवती

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाली भाषामा)

१. बौद्ध दर्शन	३१. मैले बुझेको बुद्ध धर्म
२. पञ्चशील	३२. बुद्धको जीवनी र दर्शन
३. शान्ति	३३. आमा बाबु र छोराछोरी
४. नारी हृदय	३४. स्नेही छोरी
५. पटाचार स्थविर चरित	३५. परित्तसुत्त (पालि भाषा)
६. बुद्ध शासनको इतिहास (भाग १)	३६. मति राम्रो भए गति राम्रो हुनेछ
७. नेपाली ज्ञानमाला	३७. बुद्ध र बुद्ध पछि
८. बुद्ध र वहाँको विचार	३८. "बुद्ध र बुद्ध धर्मको संक्षिप्त परिचय" र बुद्धको जन्मभूमि नेपालमा बुद्ध प्रति असहिष्णुता'
९. बौद्ध ध्यान	अ. धम्मवती
१०. लक्ष्मी (प्र. सं.)	३९. बौद्ध ज्ञान
११. उखानको कथा संग्रह	४१. संक्षिप्त बुद्ध जीवनी
१२. बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा	४२. मिलिन्द प्रश्न (भाग-१)
१३. वेस्सन्तर जातक	४३. मिलिन्द प्रश्न (भाग-२)
१४. सतिपट्ठान भावना	४४. श्रमण नारद
१५. बौद्ध विश्वास (भाग-१)	४५. मानव स्वभाव
१६. बौद्ध विश्वास (भाग-२)	४७. बुद्ध पूजा विधि र कथा संग्रह (द्वि. सं.)
१७. बौद्ध दर्पण	४८. बौद्ध विश्वास (भाग-३)
१८. महासतिपट्ठान विपस्सना अन्तर्मुखी ध्यान	४९. बुद्धको अन्तिम यात्रा (प्रथम भाग)
१९. सप्त रत्न धन	५०. लक्ष्मी (द्वि. सं.)
२०. सफलताको रहस्य	५१. सम्यक शिक्षा
२१. धर्म : एक चिन्तन	५२. परित्राण (द्वि. सं.)
२२. मानव महामानव	५३. धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको २५ वर्ष
२३. निरोगी	५४. बुद्ध पूजा विधि, कथा संग्रह र परित्राण
२४. जातक कथा	५५. बुद्ध पूजा विधि र परित्राण
२५. प्रज्ञा चक्षु	५६. बुद्ध पूजा विधि
२६. तथागत हृदय	
२७. सतिपट्ठान विपस्सना	
२८. बौद्ध प्रश्नोत्तर	
२९. परित्राण (प्र.सं.)	
३०. बुद्ध पूजा विधि कथा संग्रह (प्र.सं.)	

Dharmakirti Publication

(English)

1. Buddhist Economic and the Modern World
2. Dharmakirti Vihar Today
3. Dharmakirti Vihar
4. " Dharmakirti in Nut shell "

कर्म

प्रकाशक
धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी
धर्मकीर्ति विहार
श्रीघः नःघ टोल
काठमाडौं

प्रकाशक:-

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी
धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः, नघल टोल
काठमाडौं ।

फोन :- २५९४६६

बुद्ध सम्वत् : २५४२

नेपाल सम्वत् : १११९

इस्वी सम्वत् : १९९९

विक्रम सम्वत् : २०५५

द्वितीय संस्करण :- १५०० प्रति

कम्प्युटर :-

भरत कृष्ण महर्जन

सविन सिंह

मुद्रक :

नील सरस्वती छापाखाना

लाजिम्पाट, काठमाडौं

फोन : ४३३०५४, ४२८१३१

कर्ण कुमारी मानन्धर

धर्मदान

“सब्ब दानं धम्मदानं जिनाति” अर्थात् फुक्क दान मध्ये
धर्मदान तः धं धकाः बुद्धं आज्ञा जुया विज्यागु दु । उगुहे अमृत
बचनयात लुमंकाः थुगु कर्म सफू छापेयानाः धर्मदान
यानाच्चवना । थुगु सफू व्वनाः अपोलं अपो मनुतय्सं धर्मयात
ब्यवहारे छ्यलाः थःगु जीवन सुखमय यायफ्यमा धकाः
आशीका यानाच्चवना ।

Dhamma.Digital

चन्दा दाता
कर्ण कुमारी मानन्धर
ताहाचल

जिगु खँ

ध्व सफुति कर्मफल व उत्साहया बारे जिं स्यूथें छुं खँ न्ह्यथना तथा । तर विषय ध्वीके थाकुगु जुया च्वन । एकक स्वयबले अपुथें च्वं । खँ ल्हायबले नं न्ह्याबलें छ्यला च्वना । तर बुद्ध धर्म अध्ययन याना यंकेबले साधारण नमूतसें व मेमेगु धर्मे कर्मयात गुकथं व्याख्या यानातल अथे मखु । बुद्ध धर्मे कर्मफलया व्याख्या थःगु हे ढंगं याना तःगु दु ।

छन्ह्या खँ खः । शुभ धयाम्ह माणव छम्ह गौतम बुद्ध याथाय् वया न्यन--

“ भन्ते ! ध्व संसारे गुलिं आयु पतिहाकपिं, गुलिं ताहाकपिं , गुलिं निरोगीपिं, गुलिं रोग्याहात, गुलिं परिवार मदुपिं, गुलिंस्याँ यक्व दु थथे जूगुया छु हेतु छु कारणथें ? ”

बुद्धया लिसःखः -- “मानव ! ध्व फुकक कर्म ज्वीगु खः, मनूते क्वसः हे कर्म खः, कर्म हे थःथिति खः कर्म हे थः शरण खः कर्म अनुसार मनूत तःधं चिकिधं खनेदया च्वन ।”

कर्मफलया गम्भीर व व्यापकताया बारे बाँलाक स्यूम्ह बुद्ध थथे नं धया विज्यागु दु “कम्म विपाको भिक्खवे अचिन्तेय्यो” कर्म विपाकया बारे कल्पनातक नं यायेमज्यू ।

मनूते आयु ताहाक चिकिहाकया बारे बुद्धं धया बिज्यागु दु-- मनूत बिरामी ज्वीगु नये त्वनेगु लापरवाही जुया, हावा पानी मिलेमजुया, वातया ल्वे ज्वीगु, पित्तया ल्वे ज्वीगु, सफासुघर मजुया ल्वे ज्वीगु, च्वनेगु धाय् मिले मजुया, मन मिले मजूपिं नाप च्वने माला, सरुवा ल्वे दुपिं नाप च्वने माःगुलिं नं ल्वे जुया सिनावं । छ्थाय् बुद्धं धया बिज्यागु दु- इता व चिकंया आधारे मत च्याना च्वन । चिकं दया नं इता फुना मत सी यो, इता दया नं चिकं फुना मत सीयो, इता व चिकं नित्ताँ दया नं फसं मत सीयो । इता लिवया नं मत सीयो । अथे हे मनूतेगु जीवन खः । आयु दया नं मगा, कर्मजक दया नं मगा । अकालं नं सीयो । आयु फुना नं सीयो । सीमालीगु कर्म (ज्या) याना नं सीनावने माली यो ।

च्वेच्वंगु बुद्धया सिद्धान्त ध्वीका काये अपुथें ताः व्यावहारिक जूथें च्वं । मेमेगु धर्मया कर्मया खँ व बुद्धया कर्मया खँ व गाक्कं पाः धयागु ध्वीका काये माः ।

बुद्धया सिद्धान्त अनुसारं भाग्य धयागु नं थःथःगु ल्हाती व परिस्थिति अनुसारं हिला वनीगु वस्तु खः । भाग्य हे बःमला, दशा मभिं धका हाला च्वनेगु ठीक मजू धयागु बुद्धया सिद्धान्त खः ।

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया पाखें थुगुकर्म सफूयात
दोश्रो संस्करणया रूपे प्रकाशन यायफुगु लयताय दुगु खँ खः ।

थुगु सफूया चन्दादाता कर्ण कुमारी मानन्धर सफू
छापेयायत आवश्यक आर्थिक सहयोग बियाः धर्मदान यानादीगुलिं
वयकःयात दुनुगलं निसैं आयु आरोग्य कामना यासे धन्यवाद
बियाच्चना ।

प्रुफ स्वयगु ज्या यानानं इलयहे सफू छापेयाना ब्यूगुलिं
नील सरस्वती छापाखाना यात नं धन्यवाद बियाच्चना ।

पौष २०५५ / /

धम्मवती
अध्यक्ष
धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी
श्रीघः नःघः टोल
काठमाडौं

कर्मफल

कर्मफल छगू ध्वीके थाकुगू सिद्धान्त खः । मेमेगू धर्मे नं कर्मफल सिद्धान्त दु--न्ह्यागुं सुख दुःख भोग याय मालीगू कर्म अनुसार धका । तर बौद्ध धर्म कर्मफल माने याःसाँ न्ह्यागुं कर्मयात दोष बी मखु । जुक्क फुक्क पूर्व कर्मया दोष मखु । ध्व हे जन्मया नं दोष व हेतु दु ।

आःथन पालि अभिधर्मे दुथें कर्म सिद्धान्त न्हयथने तेना । कर्म प्यंगू दु :-

“दिट्ठ धम्म वेदनीयं, उपपज्ज वेदनीयं, अपरा परिय वेदनीयं, अहोहिकम्मञ्चेति पाक काल वसेन चत्तारि कम्मनि नाम ।”

(अभिधर्म भूमिकण्ड कम्म चतुक्क)

सत्वप्राणीपिं फुक्कसिके महाभूतया खानी शरीर व मन (नाम रूप) धयागु स्यूगु स्वभाव चित्त दु ।

ध्व निगू मध्ये रूप धयाम्ह छुं विपाक बने याइगु कर्म दयके सःम्ह मखु । केवल सिंगवैथें अज्ञानम्ह बा अचेतनिकम्ह जक खः ।

उकिं सम्यक सम्बुद्धं व रूपयात अभिधर्मे थथे धया बिज्यात -

“सब्वञ्च पनेतरूपं अहेतुकं, सप्पच्चयं, सासवं, संख्तं, लोकियं, कामावचरं, अनारम्मणं, अप्पहा तब्बं । ”

१. अहेतुकं =

फुक्क रूपे लोभ दोष, मोह रूपी अकुसलया कारण, हेतु व अलोभ, अद्वेष, अमोह रूपी कुसल हेतु छुं मदु ।

२. सप्पच्चयं =

रूप फुक्कं कर्म, चित्त, ऋतु, आहार धयागु प्यंगू कारणं युक्त जुया च्वन ।

३. सासवं =

रूप फुक्कं आस्रव प्यंगूया आरम्मण खः (प्यंगू काम, भव, दृष्टि व अविद्या आशाया न्हचवोसा)

४. संख्तं =

रूप फुक्कं कर्म, चित्त, ऋतु, आहारं बने जुया च्वंगु बा थुपिं प्यतां पाले जुया च्वंगु ।

५. लोकियं =

रूप फुक्कं लौकिक (भौतिक) खः ।

६. कामावचरं =

रूप फुक्कं कामतृष्णाया चाहिल्यगु व म्हायपु छ्यायगु थाय खः ।

७. अनारम्भणं=

रूप फुक्कसिनं आरम्भण यागु रस वा सवा काय मसः ।

८. अप्पहातब्बं =

रूप फुक्कं म्मार्गफलं काटेयाय् माःगु मखु ।

भीसं स्वयबले ध्व रूप वा शरीर धयागु न्हचाबलें वहेतुंथें व सुंकतया तयाथें ताः, तर क्षण क्षणे खनेदया च्वंगु रूप परिवर्तन जुया फुना वना च्वंगु दु, हानं हानं न्हुन्हूगु रूप कर्म, चित्त, ऋतु, आहारया पाखें वा आहाराद्वारा बनेजुयावं वया च्वंगु दु । (इता व चिकं दत्तले मत च्याना च्वंथे जक खः)

परमार्थया पाखें (धात्थेंया हिसावं) स्वयबलेला रूप यात सुनानं सुमुकतय फैमखु । नाश वा परिवर्तन जुयावं वना च्वनी ।

तर व्यवहारिकया हिसापं पलख सुमुक तयाथें च्वं जि वहेतुं समभेजुया सुमुक च्वंच्वना धका धया च्वन ।

थन नाम वा चित्त धयाम्ह रूपथें अहेतुक आदि कुसल अकुसल हेतु मदुम्ह मखु । व चित्तंला निहनिह क्षण क्षणे (एक सेकेण्ड हे) सुमुक मच्चंसे लोभ, द्वेष, मोह, आदि अकुशल हेतु अलोभ, अद्वेष, अमोह, आदि कुसल हेतु बने यानावं च्वंगु दु ।

व नाम धयाम्ह चित्त परमार्थ हिसापं नं छगू हे चित्त
 न्हचाबलें सुमुक च्वना मच्चं । चित्त परम्परा छगू लिपा मेगु
 न्हयाना हे च्वंगु दु । गथेकि बिजुलिमत च्याना च्वन ।
 करन्ट हिलावं च्वन । प्रमाण माल धाःसा मिटरे नम्बर हिलावं
 च्वनी । अथे धयागु चित्त हित्तु हिला वना परिवर्तन जुया
 च्वन ।

व्यवहारया हिसापं नं बाँलाका विचार गाका स्वयवले
 चित्त धयाम्ह सुमुक मच्चं, तुरन्त उखे थुखे चाचाहिला वना
 च्वंगु हे दु । मन हिलावं वना च्वंगु खने दु ।

हानं व चित्त रूपथें कर्म बने याय् मफुम्ह मखु । भतिचा
 हे सुकुम मच्चंस्य कर्म बने याना च्वनीम्ह खः, बा कर्म बने
 याना च्वंगु दु ।

उकिं भीपिं छुं मयासे गुबले नं सुमुक च्वना च्वने फैं
 मखु । न्हचाबलें भीसं कर्म बनेयाना च्वहे च्वनी । गथेकि
 कुम्हाया घःचा व ल्हा चले जुया अने अनेगु थलबल बनेजुया
 वैथें हे ध्व भीके च्वंगु कर्म देकीम्ह चित्त संस्कारं नं अनेनेगु
 कर्म देका भोग याका च्वंगु दु ।

उकिं गुलिं मनूतेसं ध्व खँ मथुया थथे धयाच्चपिं नं
 दु--“जिमिसं धर्म नं याय मफु, पाप नं छुं मयाना ” तर थथे
 धया च्वनेगु बुद्धिमानिया चिं मखु, सत्य मखु ।

छाय धाःसा थ्व मनं न्हचाबलें न्हचाबलें हे कर्म देका च्वंगु दु । थ्व भीसं देका तयागु कर्म अनुसारं संयोग चूलालिसे फल भोग नं भीसं याना च्वना । भिंगु कर्म ज्वीमा बा मभिंगु कर्म ज्वीमा छगु मखु छगू कर्म भीसं दयका हे च्वंगु दु ।

थ्व कर्म मध्ये गुगु कर्म याबले शरीर, वचन व मन स्वंगूद्वार चूलाइ व कर्म बलवान ज्वी ।

हानं भिंगु बा मभिंगु थजु गुगु भीसं याना गु कर्म पूर्व चेतना, मुञ्चन चेतना व पर चेतना स्वंगू चूलाना बलवान ज्वीगू कर्म मध्ये नं कर्मयाफल बीगु बुइँ पुसा पीबलेथें हे खः । गथे बुइँ पुसा पीबले बुँ नं भिने माः, पुसा नं भिने माः, पीनं सःम्ह ज्वी माः अलेतिनि व पुसाया माँ बाँलाक चुलिक्क्या फल नं बाँलाइ ।

थुकी सीका काय्मा भिंगु बुँ समान शीलवान व्यक्ति ज्वी । पुसा समानगु कर्म ज्वी । बुइँ पुसा प्यूम्ह समान पुण्य याम्ह व्यक्ति ज्वी । उकिं भिंगु बुँ समानम्ह शीलं पवित्रम्ह ब्यक्तियात नं सुं व्यक्तिं भिंगु बा मभिंगु कर्म वने याःवन धाःसा व मभिंगु कर्म पुसा प्यूसाँ मभिंगु दुःख फल यक्व सइ । उकिं भीसं भिंगु बुँ समानपिं शील आचरणं पवित्रपिं व्यक्तिपिं नाप लाईबले भीगु मने नं भिंकथं विचार वेका भिंगु हे पुण्य रूपी पुसा पी सयक्य माः । अले जकं न्हचाबलेया नितिं भीगु जीवन सुखमय ज्वी ।

भिपिं धयापिं सु ? सुयात भिपिं धाइ ?

धात्थें धायमाला धाःसा गुम्ह व्यक्ति लोभ द्वेष मोहया विरोधे बनी वा वनेफै उम्ह व्यक्ति न्ह्यागु वसत्रं पुनातःसानं वहे भिम्ह जूवनी वयात हे भिम्ह व्यक्ति धाइ ।

भीसं गुलि नं कर्म (ज्या) याना च्वना चाहे भिगु ज्वीमा चाहे मभिगु ज्वीमा अभिधर्म अनुसारं प्यभाग थलेफु बा प्यथी दु धाय फु । अथे धयागु प्यंगू कथं फलबीगु कर्म दु । व खः =

(१) दिट्ट धम्मवेदनीय = ध्व हे जन्मे खने दयेक फल बीगु कर्म । सुयागुं खुयाकाल अले पुलिसं ज्वना यंकल ठानाय् बा जेले च्वना दुःख कष्ट भोग याय्माल । ध्व खनेदेक फल भोग याय माल ।

मेगुनं उदाहरणया लागि बाखँ छपु न्हयेथने गुकिं खँ ध्वीका काय अप्वी । छम्ह व्याहा शिकार वने धका सुथ न्हापनं पिहाँ वन । भिक्षु छम्ह ध्वदिक नापलात । बुद्धया पाले संखानातपिं मुण्डन खनेवं बिच्छुक धका विश्वास याइगु जुयाच्वन । व ब्याहा भिक्षुयात खनेवं बिच्छुक जुल धका भिक्षुयात अलछिनाम्ह धका ब्व ब्युब्युं वन । जंगले वना छम्ह पशु बा पंछित शिकार याना हये मफुत । छयें लिहाँ वने माल धका लँय् वइच्वंबले व हे भिक्षु नापलात । न्हाच छयेंलँ पिहाँ वयाबले नं ध्व हे कुलंगार भिक्षु नापलात उकिं थौं

ल्हाः खालि याना लिहाँ वये माल । आःहानं नापलात छ्यै
 छु, ज्वीगु ज्वी धका मती तथा व भिक्षुयाप्रति द्वेष भाव तथा
 थ्वयात स्याय्माल धका थःमहं ब्वना हःमह शिकारी खिचा निम्ह
 सःता च्यच्यःधका न्याकेत सन ।

अले व भिक्षु ज्यान बचे याय् माला सिमा छमाय् थाहाँ
 वन । खिचाँ चीवर च्वःसाला काल । चीवर कुतुं वया ब्याहाया
 म्हे तोपुल । खिचाया मती खःवहे भिक्षु सिमाँ कुतुंवल धका
 ब्याहायात कुचा कुचा ज्वीका न्याना स्याना बिल । निर्दोषी
 मेसित अपराध याःगुलिं थनया थनसं फल बिल ।

राजगृहे सुमन सेठया पुण्ण धयाम्ह दास बुँज्या याना
 च्वंधाय् निरोधं समापत्तिं दना बिज्याम्ह साररिपुत्र अरहन्त भिक्षा
 बिज्यात । पुण्ण धयामेसिनं ख्वाः सिलेत लःव दतौन
 दानयात । पुण्णयाः कलामेस्याँ भातयात नकेत दयेका यंकुगू नयेगु
 यंका च्वंबले लँय् सारिपुत्र महास्थविरयात मन प्रसन्न याना
 श्रद्धा चित्तं दान याना हानं छ्यै वना नयेगु ज्वरे याना बुँ वना
 भातयात फुकं खँ कन । पुण्ण थ्व खँ न्यना साप खुसी जुल ।
 अबले हे बुँज्या याना च्वंबले लुं लुया वल । सेठ पदवी नं पावे
 जुल । थ्वहे जन्मे फल प्राप्त ज्वीगुयात दिट्ट धम्म वेदनीय कम्म
 धाइ ।

उपपज्ज वेदनीय कम्म = लिपाया जन्मे फल बीगु
 कर्म । बुद्ध धर्मे भिंगु वा मभिंगु कर्मया फल भोग याय माःगु
 नं दु म्वाःगु नं दु । थ्व खँ व्वे अहोसि कर्मया बारे खँ पिहाँ

वइतिनि । तर थन उपपज्ज वेदनीय कर्म धयागु थुगु जन्मे म्वाना च्वंतले मन शुद्ध जुया, चिन्ताँ मुक्त जुया सिनावन धाःसा अवश्य वया गति भिनी ।

बुद्धया पाले मट्ट कुण्डली धयामेस्या बौ नुगः स्याम्ह जुया काययात वासः मयासे स्याना छोट । मट्टकुण्डली सीथें च्वंबले बुद्ध अन बिज्यात बुद्धया करुणा खना मट्टकुण्डली साप लय्ताल नापं प्राण तोता सुगति वन धयागु सफुती च्वया तःगु दु ।

लिपाया भवे (जन्मे) फल बीगु कर्मयात थौकन्हेया मनोवैज्ञानिकतसें माँ बौनं याना तःगु कर्म काय म्हचायपिसं फल भोग याय मालीगु धका नं व्याख्या याना तःगु खने दु । गथेकि बौ बदमासम्ह जूसा वया काय म्हचायपिंत समेतं मेपिसं पत्या याइ मखु । इमि शाखा सन्तान्त हे अज्यापिं धायका च्वने मालि यो । उकियात हे छगू प्रकारया उपपज्ज वेदनीय कर्म धाइ धयागु अमिगु धापू खः ।

(३) अपरापर वेदीय कम्म = न्हचागुं जन्मे फल वी फइगु कर्म अथवा निर्वाण मथ्यंतले गबले गबले संयोग चूलात अबले बअले फल बीगु कर्म ।

गबले बगले संयोग चूलात अबले अबले फल बीगु धयागु गथे धाःसा ? भीसं आः भिंपिनि संगत याना भिंगु ज्या याना यंकुसा भिंगु फल पावे ज्वी । मभिंपिनिगु संगत याना मखुगु ज्या

कर्म - ८

याना यंकल धाःसा मभिङ्गु फल भोग याय माली, पुलाङ्गु कर्मफल
नापं मुना फल ब्युवै । फलानागु हे जन्मे फल दै धका धाय्
मफु मौका दतकि फल बी । न्हापाँ कनागु कर्म निगू मध्ये थ्व
बःला व शक्ति सम्पन्न जू । उकिं निर्वाण प्राप्त मजुतले
गुबलेलात उबले कर्मफल बीफु ।

बाखं सफू स्वया यंकेबले अरहन्त जूसाँ नं थ्व अपरा
परिय कर्मफल भोग याय मालीगु स्वभाव खः । मोगगल्लायन
अर्हन्त भिक्षुया न्हापा थः कलाया खँ न्यना मिखाँ मखंम्ह माँयात
दाया स्यागु पापं अर्हन्त जुया च्वंबले डांकुतसेँ दायका सिनावने
माल ।

(४) अहोसि कर्म = विपाक व फल बीगु शक्ति पवी
धुङ्गुगु कर्मया नाँ खः । थुगु हे जन्मे विपाक व फल बी मागु
कर्म जुया च्वंगु दिद्व धम्म वेदनीय कर्म शक्ति फल प्राप्त मजुल
कि व हानं लिपा फल भोग याये माली मखु ।

कर्मफल भोग यायेत कर्मजक याना तयाँ मगाः । उकिया
फल भोग यायेत संयोग चूलाय् माः । उपमा धायमाल धाःसा
भी छुं नं छुं माँ बुइका फल सयक्यत पुसा नं माः । पुसा
जक दया नं मज्यून, व पुसा चुलि होयका फल सयका नयत
चाः, लः, फय व निभा आदि तत्व मिले ज्वी मानि । अलेतिनि
व पिनागु पुसा चुलिहोया तः माँ जुया फल सया वइ ।

अथे हे भ्रीसं यानागु भिंगु थजु बा मभिंगु थजु फल प्राप्त याना कायेत कारण चूलायेमा गथेकि भिंगु फल भोग यायेत भिंगु शुद्ध मनं धर्मकर्म रूपी पुसा माः व भिंगु धर्मकर्म रूपी पुसा चुलि होया फल सयक्क नयेत बुद्धि, वीर्य, धयागु लिमचिलेगु उत्साहंतिनि जयज्वी धका विश्वासयाना ज्या याना यंकेमानि अलेतिनि व भ्रीसं यानागु भिंगु कर्मया फल पावेज्वी बा भिंगु फल बी ।

अथे हे मभिंगु कर्मया फल भोग यायूत नं अल्सी, मूर्ख बुद्धि व स्वार्थी अन्धविश्वासी पापी मनं भ्रंभं मखुथे सना गुहालि बी मानि अलेतिनि थःमं यानागु पाप कर्मया मभिंगु फल भोग याय माली बा मखुगु फल बी ।

अथे संयोग चूमलात धाःसा भ्रीसं यानागु कर्मया फल बी मछिना पुसा किलनया स्यनाँ वंथे भ्रीसं यानागु कर्म भिंगु नं मभिंगु नं निगूया नं फल प्राप्त मज्वीफु । थुकीयात अहोसि कर्म धका धाइ ।

उदाहरण मालं धाःसा अंगुलिमालं छम्ह पाः दोछि मनूत स्याना ग्याना ग्यानापुसे च्वंगु अपराध पाप यासाँ नं व बुद्धया शरण वना मन भिका थःगु गल्लि थ्वीका कुशल व भिंगु ज्या याना यंका वहे जन्मे अर्हन्त निर्दोषी व शुद्धम्ह जुया निर्वाण सुख प्राप्त यात । कर्म फुकं लोप जुयावन ।

उकिं भीपिं बुद्धिमानि जुया बिहोश मजुसे धर्मकर्म
याः ज्वीगुया नं अर्थ ध्व हे खः । तर भव हानं जन्मकया
फल भोग यायेगु आशा मकासे धर्मकर्म याःसा जक ध्व हे
जन्मे अरहन्त ज्वीफै । छाय धाःसा कुशल नं अकुशल नं
दत्तले हानं फलं भोग यायेगु संस्कार दयाच्चनी । कर्तव्य भाःपा
जक भीसं ज्या याये फयक्य माः ।

न्हापा भीपिं मभिंपिनिगु संगते लाना मभिंगु विचार
वया मभिंगु ज्या याना करपिन्त दुःख पीडा बीगु कुकर्म याना
वयागु नं दु ज्वी माः । आः नं मूर्ख जुया, अल्सी जुया पापकर्म
हे जक याना च्वन धाःसा व न्हापा न्हापा याना वयागु पापकर्म
रूपी पुसाय् चाः लः आदिं तेवा बीथें जुया कर्मफल भोग
याकेत छिनावै । अले दुःख पीडाँ भीत सते याइ ।

तर आः भीसं होशतया वीर्य व उद्योग याना अल्सी
व अज्ञानतायात बिवेक बुद्धिं त्याका धर्म चेतना उत्पन्न याना
परउपकार याना नुमः चक्कंका च्वने फत धाःसा न्हापा न्हापा
आजु बाज्यापिनि पालनिसे वयाच्चंगु मभिंगु संस्कार, मभिंगु
पुसा चुलि होय् छिनी मखु । धर्मकर्म रूपी पुसाय् हे लः चाः
व साः तया तेवा बीथें जुया कर्म बल सम्पन्न जुयावै । भाग्य
भिनावै ।

भाग्य भिनावैगु बारे छक बाँलाक ध्वीके मालाच्वंगु
दु । बुद्ध धर्म अनुसारं भाग्य धयागु जन्मं वइगु मखु कर्म
वइगु । अभाग्य व भाग्य धयागु थः थःगु ल्हाती हे खः छुयाय्
भाग्य मद्दु धका, कर्म मद्दु धका सुंक च्वंच्वंसा भंभं कर्म खोटा
जुया वनी । अल्सी मजूसे उत्साह व मेहनत याना यंकल
धाःसा कर्म मद्दुगु नं दया वइ ।

ध्व खँ ध्वीका बीया लागी बुद्धयापाले भाग्य-मदया दुःख
जुल धका च्वंच्वंम्ह लिपा सुंक मच्चंसे शुद्धगु मनं उत्साह
याना, बिवेक बुद्धि दयेका जीवन सुखमय जूगु बाखाँ छपु
न्हाथने तेना ।

भी जातः क्यनेगु छगू बानि धाय्ला विश्वास धाय् न्हापा
न्हापाँ निसें दयावया च्वंगु चलन खः । भी जातः क्यनासोयवं
भाग्य दुम्ह व लछिंलाः म्ह धका ज्योतिषं धयाहयेवं न्यासि चाया
ज्वी, तर अल्सी जुया ज्याखुं वा ज्याखुनी जुया च्वन धाःसा
भाग्यं भीत बिचाः याः वइ मखु, न रक्षा हे याः वइ ।

हांन जातः क्यशना स्वयबले कर्म बःमलाम्ह अभाग्य
धाय्मात्रं व मचा खना घृणा याये माःगु मद्दु । भाग्य दु मद्दु धयागु
अन्धविश्वास जक खः । मनूतेत भन मखुथाय् लाकेगु ज्या
खः । ज्योतिषया खँ न्यना मन स्यंका च्वन धाःसा जीवन गुबलें
हे सफल ज्वी मखु । प्रयत्न याना यंकल धाःसा जातले धयातःथें
धयागु खँ क्वेच्वंगु बाखनं सीदु ।

न्हापा न्हापा छम्ह जुजु दु । व जुजुया साप योम्ह
 पुरोहित गुरु छम्ह दु । व पुरोहितया धाःसा मचा म्दु । वं
 मचा बा सन्तान दयेकेया लागी यक्वं पूजा पाठ यात । गुलि
 दँ लिपा वया जहानमेस्या मचा प्वाथय् दत । पुरोहित साप
 लय्ताल । बल्लं काय्यागु ख्वाः स्वयदैन, जिगु कुल रक्षा ज्वीन
 धयागु मतीतया च्वन । धात्थें वया इच्छा अनुसारं वया
 कलामेस्या काय् बुल । तर संसारया स्वभाव खः सुखया
 ल्यूल्यु दुःख नं वइगु खनि । व पुरोहित ज्योतिष जुया
 च्वन । व मचाया भविष्य बारे बिचाः याना स्वःबले खँ ज्वीम्ह
 मचा जुया च्वन । बल्लं दुम्ह काय्या भविष्यया खँ फुक्कं
 सिल । काय् बुया लय्ताःगु सायक दुःख व अपशोच जुल ।
 ज्योतिष शास्त्र मसःसाँ ज्यूथें ताल ।

व मचा साधारण खँ जक ज्वीम्ह मखु जुजुया धुकू हे
 तछ्याः वनीम्ह जुयाच्वन । थःजुल जुजुया योम्ह राजपुरोहित
 गुरु धका नाँ जाम्ह । लिपा ला जि खँया अबु धायेका नाँ
 बाँमलाका च्वने मालीगु जुल । उलिजक मखु अबलेया नियम
 धाःसा साधारण खँयात नं स्याना बियेगु चलन जुया च्वन । थः
 काय्मचा ला भन जुजुया धुकू हे स्यंकः वनीम्ह ज्वीबले वयात
 स्याइगु अथें नं स्वया च्वने मालीगु जुल । ध्व खँ लुमंका
 पुरोहितया साप शोक व चिन्ता जुया न्ह्यो मवल । नय्त्नं
 मयल । थज्याम्ह काय्मचा मबूसाँ ज्यू धयाथें मतीवन ।

अयूसाँ वयामती थथे नं लुयावल -- विरिय वतोकिं नाम
कम्मं न सिज्झति अर्थात् उत्साह यात धाःसा छुजक सिद्ध मज्जूगु
दै धयागु बुद्धया उषदेश लुमना वल । उपाय जा दनि खनि धयाथेँ
विचाः याना वया मन भचा याउँस्य च्वंकाच्वन । ध्व मचायात
भिंगु शिक्षा बिया ब्वंका कुतःयात धाःसा खुँ मज्जीफु धयागु
विश्वास जुल । उत्साह व साहस दयावल ।

लिपा वया काय् तःधिक जुसेँलि वयात गुरुकुले तये
यंकल । अले व पुरोहितं गुरुयात विन्ति यात--

गुरुजी ! जिमि काय्यात मेगु विद्या छुं म्वाः । केवल
धर्मशास्त्र जक पुवंक स्यना बिज्याहुँ । थुलि धया थःकाय्
गुरुयाथाय् तोता वल ।

लिपा व मचा धर्मशास्त्रं पारंगत जुल । अले छयैँ लिहाँ
वन । भींगु मन सुंक तये मज्यू, अथे धयागु कर्म हे मदु धका
निराश जुया च्वने मज्यू । उत्साह याना भिंगु ज्या याना मच्वन
धायवं भन भन हे कर्म खोटा जुया मखुथाय् लाःवनी यो । उकिं
व मचाया खुँ ज्वीगु संस्कार दुसाँ कुले च्वना आखः ब्वना
च्वंतल्य वया मन ब्वनेगुली हे जक लाना च्वन । खुँ ज्वीगु
संस्कार मदया वन ।

वया थःगु छयैँ मामाःगु ज्या याना जीवन हना च्वन ।
व्यवहारय् गुबलें गुबलें मखुगु नं ज्यायाय् मालीगु अवस्था

वो ! मखुगु ज्या याय् त्यल धाय्व वं मती तइ थ्व ज्याला
याय् मत्यो ! खँ ल्हाय् त्यल धाय्वं मती तइ थ्व खँ थन ल्हाय्
मज्यू । वयागु व्यवहार बाँलागुलिं मेपिं पासापिन्त नं असर
परे जुल । वं न्हचाथाय् नं थ्व भिंगु ज्या, थ्व मभिंगु
ज्या धका ल्यया च्वनीगु । वं ज्या याइबले प्रायः कचवं मदेयक
याइगु जुया च्वन ।

वयागु व्यवहार वाँलागु बारे सकभनं चर्चा जुयाच्वन,
प्रशंसा व कीर्ति फैले जुयाच्वन । थ्व खँ जुजुयाथाय् नं
थ्यन । थः हे राजपुरोहितया काय् साप विद्वान जुयावोगु न्यना
जुजुया नं लयताः वो । जुजुं वयात सःतल । जुजुया साप कविता
चिने मास्ते वो तर कविता पूरा याय् मफु । राजपुरोहितया काय्
नं जुजुया कवितायात पूरा याना बिल । जुजु साप खुशी
जुल । जुजुं धाल छिर्मि अबु बुढा जुल । छंति ब्वना नं तःगु
मदु । आःथनिंनिसें छ हे राजगुरु जुल धका पदवी बिल ।
अबलेनिसें राजगुरुया ज्या बाँलाक सन्तोषपूर्वकं याना च्वन ।
खँ ज्वीमह राजगुरु जुल । शिक्षा बी फुसा, ज्योतिषं धाःगु खँ
विश्वास मयासे उत्साह याना यंकल धाःसा कर्म व भाग्य मदुमह
नं भिनावं । शिक्षां मनूतयेगु पुलाँगु संस्कार हीका ब्यू ।

वया अबुया थःकाय् खँ ज्वीगु स्वये मालीतिनि धका
चिन्ता कया च्वंगु खः तर थःगु उत्साह व भिंगु शिक्षा बिइ

खंगुलिं खुँ मजुल । “किं असाधियं” याना मज्वीगु छु दु धका
 बुद्धं धया बिज्याःथें पुरोहितया मेहनतं ज्या सफल जुल । थः
 काय् खुँ मजुसे राजगुरु जुल । उकिं भाग्यमदु धका व ज्योतिष
 शास्त्रया भरोसाय् चवने मज्यू ।

थ्व बाखँ सार खः कर्म पिना वयागु मदु धका कर्मया
 भरोसाय् मच्वंसे भाग्ययात दोष मब्यूसे ज्यायाना यंकेमाः ।
 निराश जुया चवने मज्यू ।

मेगु नं बाखँ छपु न्ह्यथने तेना ।

राजगृह धयागु प्रदेशे गरीबपिं निम्तिपू ब्राह्ममत दु । उपिं
 निम्ह मध्ये भातम्ह ब्रम्हुया सुथन्हापनं जंगले वना सिं माला
 हया शहरे वना मिया छमना जाकि न्याना हया बान्हिइले
 छ्यें लिहाँवया छछ्रा जक नया जीविका याना चवन ।

अनं लिपा कलामेस्या मती वन । भातया कमाइनं छछ्रा
 जक नयेत गाः । जि नं मेहनत याना ज्या यात धाःसा अपो
 छुं भतिचा नये खनी ।

अथे मतीतया छ्यें छ्यें वना भारासिलेगु व कुतिवायेगु
 ज्यायाना ज्याला कया हया भति भति अपो नया नं ल्यंका वसः
 छजु निजु न्याय् फया वल ।

अमि छ्यें गबलें जा वाँछोय धयागु मदु, छाया धाःसा
 वाँछोया मायक नयेगु मदु उकिं अमि छ्यें गुबलेंहे को छम्ह धका

जूमवो । अथे जूगुलिं व ब्रम्हया नाँ हे काकवलिय ब्राह्मण
धका प्रख्यात जुल । अर्थात को छम्ह तक नं जूमवोगु छ्यै
व्वनीम्ह ब्रम्हु धका प्रचार जुल । निम्हं सापसंक मेहनत याना
कमाय याय सःगुलिं छछ्छा जक नया वसः भ्वाथः याना पुनीपिं
निछ्छा नया नं थय् दत । वसः नं गाक्क पुने दत । चिकुक च्वने
म्वाल ।

सत्संगत मभिना व गुरु मभिन धायेवं नं कर्म खोटा व
भाग्य मदया वनेयो । थुकिया लागी बुद्धकालीन बाखं छपु कना
हये ।

भगवान बुद्धयाथाय् यक्वं भिक्षु जू वल । अपिमध्ये
महापन्थ व चूलपन्थ धयापिं दाजु किजा निम्ह नं भिक्षु जू
वल । निम्हं नापं भिक्षू जूपिं मखु । न्हापाँ दाजुम्ह जुल । गुलिखे
लिपातिनि किजाम्ह भिक्षु जू वन । बुद्धं दाजुम्ह महापन्थयात
किजाम्ह चूलपन्थ लःल्हाना बाँलाक आखः स्यनाब्यु धका
जिम्मा बिल ।

दाजुम्हेस्या अभिमान बढेजुल । किजायात हुकुम चले
याना ख्याना आखः ब्वंकल ।

मदुमं यथा कोक नदं सुगन्धं
पातो सिन्धु फुल्ल मवीत गन्धं

अंगीरसं पस्स विरोच मानं
तपन्तमादिच्च भिवन्तलिक्खे

ध्व गाथा छपु कंठ वयेकि धका ब्वंकल । चूलपन्थं
लच्छित्तकं नं कंठ वयेके मफु । अले अज्ञानिम्ह दाजुम्ह गुरु
अलच्छिनाम्ह, कर्मखोट्टाम्ह, छ भिक्षु जुया च्वने लायक मजूम्ह,
चीवर तोता छेँवना गृहस्थी जूहँ धका ब्वबिया च्वन । दाजुमेस्याँ
न्हिन्हि ल्याखे मतसें कर्म हीनम्ह पिहाँहुँ जक धका ब्वःबीगु जुया
च्वन । छन्हु सुथेस्या ४ बजेति सुनानं मखंक छ्येँ वने धका
चूलपन्थ पिहाँ वन । अबले भगवान बुद्ध पिने नापलात । तथागतं
न्यना विज्यात --

“अन सु हाँ ?”

“जि भन्ते ”

“सु जि धयाम्ह ?”

“चूलपन्थ । ”

बुद्धं न्यना विज्यात--

“छाय् थपाय्सकं न्हापनं गनवने त्यनागु ?”

“खः भन्ते जिमि दाजुं पितना हल ।”

“छाय् ? छुखँय् ?”

“जि भाग्य मदुम्ह, कर्म खोट्टाम्ह हँ ”

“छाय् धाःगुले ?”

“जित गाथा छपु कंठ वयेकेत बिल, जिं धाःसा गोन्हु तक
नं कंठ वयेके मफु उकिं अथे धाःगु ।

गौतम बुद्धं धया विज्यात--

छिमि दाजुं पिहाँहुं धायव छ संक छें वने धका वने ज्यू
ला । जिथाय् छक वये म्वाःला ? नु दुने विहारे । दुने ब्वना यंका
छ्यने ल्हाःतया सम्भे याना विज्यात । अले तइसे च्वंगु कापः
छकू चूलपन्थयात बिया धया विज्यात--

का ध्व तुयुगु कापते "रजो हरणं , रजो रहणं" धका म्हुतुं
धया पतिंच्चकाँ थिया चताँमरी छ्वीथें संकाच्चं ।

रजो रहणं धागुया अर्थ खः खिति मदयेमा । तर वया
ल्हातं थिया पित्तु पिया च्वलिसे तुयुगु कापते खिति थाना
वल । हाकुसे च्वना वल ।

बुद्धं चूलपन्थ भिक्षुयात धया विज्यात -- स्व ! आम तुयुगु
कापते खिति मदयेमा धका हाला च्वंसाँ छंगु ल्हाःयागु खिति
प्यपुना हाकुसे च्वन । छंगु मने नं खिति दनि । छं थःत थःम्हं
म्हसीकि, थःगु गलित् खंकि । थुलि हे जक या । गाथा कंठ
वयेके म्वाल । थुलि खँ न्यना वं थःत थःम्हं म्हसीकेत भावना
यात । बुद्धं वयात थःत थःम्हं म्हसीके फैगु लँपु विपश्यना
भावनाया खँ कना विज्यात ।

चूलपन्थ भिक्षु आप समय विते मजूवं अर्हत जुल ।
निर्दोष व विमुक्त जुल ।

महापन्थ कर्मखोटा भाग्य बःमलाम्ह धका पितना
छोम्हेसित बुद्धं नापलाना वयागु मनयात लोगु शिक्षा बिया
बिज्यात । वयागु मद्दुगु भाग्य दयावल । उकिं योग्यम्ह गुरु नं
चूलायमाः ।

कर्म बः लाकेत थःगु उत्साह जक दयाँ मग्गः । मेपिनिगु
तेवा व गुहालि नं माः अथे धयागु गुरु नं योग्यम्ह माः । पुसाजक
पिनाँ छुयाय् ? ल्वहंते पिनाँ बुया वइ मखु । भिंगु बुइँ पिना लःव
साः मिले ज्वीक तया बिचाः याय् फुसा जकं भिंगु पुसा बुया
फल नं सइ ।

चूलपन्थकं भिंगु पुसा ज्वना वोम्ह जूसाँ न्हापाँ ल्वहंते
पुसा पीथें जुल । लिपा बुद्ध नापलासेलि तिनि भिंमु पुसा भिंगु
बुइँ पीथें जुल ।

चूलपन्थं संसार अनित्य धयागु खंका अर्हत जूगुलिं
भिक्षुपिनि पुचले खँ जुल-- गग्था छपु हे कंठ वयेके मफुम्ह
बुद्धि मद्दुम्ह मूर्खम्ह धका महापन्थ भन्तेनं पितना छोम्ह
चूलपन्थयात बुद्धं गुलि याकनं ज्ञान विया अरहत याना
बिज्यात । धन्य खःबुद्धया महिमा ।

अबले बुद्धं नं भिक्षुपिं मुना च्वंथाय् बिज्याना न्यना
बिज्यात--

“भिक्षुपिं, छिमि थन छु खं जुया च्वंगु ? ”

“खः भन्ते कर्मखोद्गाम्ह चूलपन्थयात छपिसं कर्म खंका
बिज्यात्त धयागु खँ लहाना च्वनागु” धका भिक्षुपिसं न्हयथन ।

बुद्धं हाकनं पुलाँगु बाखं छपु कना गुरु धयाम्ह योग्यम्ह
माः धका खँध्वीका बिज्यात । व बाखँ थथे--

न्हापा. वनारस देशे ब्रह्मदत्त जुजुयापाले छम्ह
महाजनया काय् छम्ह बुल । वयात तक्षशिला धयागु विद्यालये
आखः ब्वंके छ्मेत + अन न्यासः विद्यार्थीपिं दुगु जुयाच्वन । व
गुरुया बाँलाक सेवा याना च्वन । धयागु सेवा भाव खना गुरुम्ह
साप लयताल । तर गुरुया सेवा जकं यायसः विद्या धाःसा
छु सयेका मकाल । गोदँ बितेजुल आखः सयका मका । ज्ञानि
धाःसा जु । गुरुमेस्याँ विचाःयात ध्व विद्यार्थीया चाला व
शीलस्वभाव साप बाँला तर विद्या धाःसा सयका मकाः । ध्वदँ
मछि दत । वया अबुं गज्यागु आशा याना थन आखः ब्वंके
छोया हल । ध्वया धाःसा बुद्धि मदु । ध्वं छुं सयका मवन कि
जिगु नाँ बाँलाइ मखु । मेपिं नापं जिथाय् आखः ब्वंमवइ ।
एजुगुलिं ध्वयात जिं मन्त्र छगू स्यनाबी गुकिं वयागु जीवन
सुखमय ज्वी ।

दिसापामोक्षगुरुं थथे मतीतया चेलायात सःता प्रिय
शिष्य, थन वा छंत जिं मंत्र छगू स्यनाबी छं सच्छिको ब्वनासाँ
कंठ वयेकि न्है । मंत्र थ्वहे खः-- “घट्टेसि घट्टेसि किंकारणं

घट्टेसि अहंपि तं जानामि जानामि” छं छुयाना चवना व खँ
जिनंस्यु धयागु व मंत्रया अर्थ खः ।

व विद्यार्थी सच्छिकोलं मयाक व्वना कंठ वयेकल ।
गुरुं न्यन-- “मंत्र कंठ वल ला ?”
“कंठ वल ।” धका लिसः विल ।

सापसंक दुःखसिया कंठ वयेकुगु मंत्र लोमनी मखु अले
सित्तिं नं वनीमखु । छंत ध्व मंत्रं ज्या बी, दुःख ज्वीमखु । बरु
न्हचाबलें चान्हे न्हयो मवैबले नं व्वनाच्चं । नाँ ! लँखर्च नं धका
बिया विदा बिया छोट ।

व छ्येँ लिहाँवन । माँ बौ व थःथितिपिसं सापसंक
मानेघात जिकाय् यक्व आखः सयका वोम्ह धका ।

अबले वाराणसी च्वंम्ह जुजुया कल्पना याना
च्वन । जिं राज्ययाना च्वनागु ठीक जूला मजूला ? थःगु गल्लि
थःम्हं मखं, मेपिसं जक खनी । मनूते बहनि जानये धुंका
ज्यामदु । गफ चलेजुया च्वनी, सरकारया आलोचना याना
च्वनी उकिं भेष बदले याना बहनि चान्हे छ्येँ छ्येँ वना बा
पिनेच्वना न्यनेमाल धका भेष बदले याना वन ।

उखुनु चान्हे खँत छध्व छ्येँ छखाय सुरंग म्हुया दुहाँवना
मालताल मात्तुमाः वंगु जुयाच्वन । व छ्येँ धाःसा वहे तक्ष

शिला विद्यालये ब्वना वोम्हेसिगु जुयाच्चन । वया न्हचो
मवोनि । वया वहे “घट्टेसि घट्टेसि किंकारणं घट्टेसि अहंपि
तं जानामि जानामि” छिपिं छुयावल छु कारणे वःगु धयागु जिं
स्यु, जिंस्यु ” धाःगु खः । ध्व मंत्र जक न्यनेवं खूँते खँ जुल -

ए पासा ! मखुथे जुल । भीपिं थनवयागु छ्येँ थुवानं
सिल । का । नु बिस्सुं वने माल धक्क भागा भाग जुल ।

जुजुं छथाय् सुला ध्व फुकं स्वयाच्चनं । खूँत जक बिस्सुं
वने धुनेव वहे छ्येँ वना सोवन । वहे मंत्र ब्वनाच्चंगु ताया, खूँत
बिस्सुंवंगु खँ नं सिल ।

जुजु दरवारे लिहाँवन । कन्हेखुनु सिपाहित सःता हुकम
जुल -- फलानाथाय् छ्येँ तक्षशिलाय् आखः ब्वनावोम्ह
विद्वानम्ह छम्ह दु । वयात थन सःताहिं ।

राजदरवारया मनूत वना वयात सःता हल ।

जुजुं न्यन-- “तक्षशिलाय् वना आखः ब्वना वयाम्ह छ
खःला ?”

“खः सरकार”

“जित नं छं सयेका वयागु मंत्र स्यनाबी ज्यूला ?”

“ज्यू सरकार, तर समान आसने च्वनेदुसा जक जिं मंत्र
स्यनाबीफै ।” धका व नमूनं धाल ।

जुजुं वनापं फेतुना मंत्र स्यना काल । जुजुया नं लाछिं
मलाछिं वहे मंत्र ब्वना च्वनीगु जुयाच्वन ।

अबले वहे जुजुया सेनापतिं कुबुद्धि पिकया जुजु स्याना
थः जुजु ज्वीगु मखुगु विचार तल । वं कुचक्र म्हिता च्वन ।
तर उपाय छुं मलू । लिपा वया मतीवन जुजुया ग्वाय् दाहि
खाइम्ह नौचा लहाती काय माल धका ।

नौचा सःता धाल -- छुनाप छगू रहस्यगु खँल्हाय माःगु
दु, न्यनेलाकि मन्यने ? छं सुयातं धाय्दै मखु । छंत दोछि असर्फि
बी । ज्या सिद्ध जुल धाःसा छ सेनापति ज्वी पक्क ।

छं जुजुया दाहि खाः वनेगु गुबले ?

“कन्हे वनेगु”

“एसा छं दाहि खाय्थें याना जुजुया गःप घ्यनाब्यु
नै ?”

धन लोभी नौचाँ “ज्यु हवस” धयावन । जुजुयाथाय वना
दाहि खायेत साबुन व सुगन्ध जलं बुया ठीकठाक जुल ।

गःपः चदंक ध्यनेतखोचा छक ज्वयके माल धका
ल्वँहँचाय् खोचा सापसंक ट्याक ट्याक याना ज्वय्का च्वन ।

जुजुया नं “घट्टेसि घट्टेसि किंकारणं घट्टेसि अहंपितं
जानामि जानामि” धका मंत्र ब्वना च्वन । थ्व मंत्रया अर्थ खः

छं छाया खोचा ज्वयेका च्वना व कारण जिं नं स्यू धयाथें
जुल ।

ध्व मंत्र जक ब्वंगु तायवं नौचाँ जुजुया पालि भोप्विया
जीवन दान फोना च्वन, जि निदोषी धका क्षमा फोना च्वन ।

जुजुं स्यू पह याना न्यन--का धा: फुक्क खँ कनेसा कं
मखुसा स्यानाबी ।

अले व नौचाँ ल्हा बिन्ति याना धाल--

महाराज, जित सेनापतिं थुलि दाँ बिया सरकारया ग:प:
ध्यनाब्यु धका छोया ह:गु ख:। जिगु दोष मदु ।

“एसा म्वाल छ थनसं सुंक च्वं । सेनापति सतिके
छोत । जुजुं न्यन-छ नरपशु जिं छंत छु पुरेयाना मबिल धका
जित स्याय् त्यनागु ? छ विश्वास घाती देशं पिहाँहुँ धका पितना
छोत-।”

जुजुं मतीतल तक्षशिलाय् ब्वनावोम्ह गुरुया मंत्रं जिगु
ज्यान बचे जुल । वयात गुरुपूजा याय् माल धका स:तिके छोया
बिल ।

व दरवारय् वयेवं जुजुं धाल--

भो गुरु, छपिनिगु मंत्रं याना जिगु ज्यान बचेजुल । आ:

छपिं राजगुरु व सेनापति जुल । छपिं धायें विद्वानम्ह खः ।

ध्व बाखं कना बुद्धं भिक्षुपिन्त धया बिज्यात--

उद्वानेनप्पमादेन सञ्जमेन दमेन च

दिपं कयिराथ मेधावी यं ओघोनाभिकीरतीति

(न्ह्याबलें) उत्साही, अप्रमादी (अल्सी मजूसे) सदाचारी,

इन्द्रियदमन याना (ध्व प्यता गुण युक्तम्ह मनू) कामओघ

आदि प्यंगू क्लेश रूपी खुसी बाः वइगुली मलाइगु द्वीप
(शरण) मालेगु सो ।

ध्व बाखनं सिदु कर्मफल धयागु पुसाजक पी धुनेवं
संस्कार जक दयेवं भोगयाये दैगु मखु । सत्संगतं नं कर्मफल
हिला वनी । ध्व खँ ध्वीका कायया लागी मेगु नं बाखं छपु कना
हये ।

न्हापा जम्बुदीपे बुद्वया पाले वाराणसी धयागु देशे छम्ह
महाजन दु । वया याकः काय् छम्ह दु । व महाजनया पीगु ४०
करोड दाँ दु ।

संसारय् आपासिया धन दत धाय् वं धयबाँ छुजक याय् मफु
धयाथें धनमद, बलमद दया इपाँधिपाँ मसिया न्यासिचाया ज्वीपिं
दु । अथे हे ध्व सेठया काय् मचानं जुल । माँ बौ पिनि नं जिमि
छुया धन्ना । धन सम्पत्ति यक्व दु नयाँ मफु । जिमि याकः काय्जा
खःनि मतीतया योयोथे मोज याका तल । काय्यात शिल्प शास्त्र

व ज्या छुं स्यना मब्बु । केवल प्याखँ व्हीगु बाजा थाना मोज
याय्गुली जक हे भुले यानात्तम्ह ।

मेथाय् नं छम्ह महाजनया याकः म्हाय दु । वयात नं
प्याखं व्हीका मोज याकातल ।

थुखे च्वंम्ह महाजनया काय्यात वहे महाजनया म्हचाय्
विवाह याना बिल । वनं प्यीगु ४० करोड दाँ दुम्ह महाजन जुया
च्वन ।

थुखे च्वंम्ह महाजनया काय् धाःसा करपिसं प्रशंसा जक
याकेगु व भिं, खासाम्ह धका धायक्य मास्ते वोम्ह जुया
च्वन । व यौवन जाया वल । वयात् जुजुं महाजन (सेठ) पदवी
बिल । व न्हिं निकः जुजुयाथाय् हाजिर जूवने माः ।

अनत्वाले एलागुलु व जुम्हते माःपिं बदमासत यक्व
दु । अमिसं मतीतल--फलानाम्ह महाजन छम्ह नकतिनिया
ल्यायमम्ह खः । व छम्ह भीसं पासा नाले फुसा, भीसं
धाःथें तये फुस भी साप मोज ज्वी । व छम्ह नं एलागुलु यानाबी
माल । अले प्याखँ स्वयेगुली नं मोज यायेदै, वन प्याखँ सोय माम्ह
खः ।

व महाजनया माँ बौ निम्हं सिनावने धुंकल । व लुच्चा
एलागुलुतसें व महाजन जुजुया दरवारं लिहावैगु सीका लँयसं
एलासिसितया साक्क न्या व मेमेगु दयेका लँय नया क्यना

च्वन । व महाजनं खनेवं वया नं ई चुलुचुलु वन । वं पासायाके
न्यन--

इमि छु नया त्वना च्वंगु ?

इमि पाउँक फिनातःगु न्या व एला नया त्वना
च्वंगुका । साप साइखावो धका पासाँ धाल ।

व महाजनया नं नये त्वने मास्ते वल । भीनं नये त्वने
मालका नु धाल ।

व लुच्चातेला वयात भुले यायेमाला अन वया च्वंगु । व
जक वयेवं सापसंक मानेयात, प्रशंसायात, छि सेठ जुसेंनिसें ध्व
देशे साप सुख, छि धार्थे द्योर्थे जाम्ह खः साप दया दुम्ह,
त्यागीम्ह खः । आहा ! जिमिला गुलिजक लयूतावो, जय ज्वीमा
छित्त धका फुरफुरेयात ।

व महाजनला अथे जक प्रशंसा याके दुसा गाःम्ह । वंला
जि नं एलात्वने मास्ते वल । पाउँ न्या नं नये मास्ते वल । अले
छुमानि भिंभिंंगु एला त्वंका बिल । व न्हापा अथे मत्वंनिम्ह
खनि । वयातला अमृत त्वनार्थे जुल । शूर थाहाँ वल । हानं
त्वने हिं धका हान हानं त्वन । लुच्चाते बाँलाक पासा जुल ।

अमिसंला वयाके ह्येका कायूगु, क्वायेगु ग्वःसाग्वल ।
प्याखं क्यने यंकल । प्याखं दयेकल । माक्व खर्च वं याना
च्वन । साक्क साक्क नया च्वन । न्हिंन्हिं खर्चजक

यानाच्चन । आमदानीं दुग्गु मखु । ज्या नं छुं यागु मखु । बंजातसें
धाल साहुजी ध्यबा मंत धुकू खालि जुल ।

महाजनं धाल -- जिमि कलाया कोसः दनि मखु ला ?

“व जा दनि साहुजी”,

“एसा वनि खर्चया धाल”,

साहुया कलानं मोज यायेगुली भुलेज्वी धुंकुम्ह । व
भातयात छुं धाय मफु । फुकं फुके मज्यू, ध्यबा कमाय् नं
यायमाल धका धाय मफु । थः नं भात गथे अथे हे न्हयो वया
बेहोश जुया च्वन ।

कलायागु कोसः नं दक्वं फुके धुंकल । छय्ये बन्हतया
ध्यबा त्यासा कया मोजयाना च्वन । छय्येया मू सायक ध्यबा
त्यासा काय् धुंकल । साहुं क्यन । छय्ये नं थनाहल । फलचाय्
बाय् च्वने माल । धौभ्यग ज्वना फोबानये माल ।

उपिं छन्हु भिक्षुपिं भोजन याना च्वंथाय् वन । अन
श्रामणेरपिसं चिप व्छोय् हःथाय् चिप मुना नया च्वंगु दृश्य
खना भगवान बुद्ध मुसुक्क न्हिला बिज्यात ।

आनन्द भिक्षुं न्यन-भन्ते छपिं छाय् न्हिला बिज्यानागु ?

बुद्धं धया बिज्यात-आनन्द, थुपिंनिम्ह करोड पतित,
धनमदं चूर्ण जूगुलिं इले होशतया कमाय्याय् मसःगुलिं फ्वगिं
जुया चिप मुना नये माल धका गाथा ब्वना बिज्यात --

अचरित्वा ब्रह्मचरियं अलद्धायोब्बने धनं

जिन्नकोञ्चाव भायन्ति खीण मच्छेव प्रल्लले

अर्थ - (अज्ञानित) ल्यायम्हया बखते भिंगु आचरण मयासे (ब्रह्मचर्याय मच्चँसे) धनकमाय् मसासे, न्यामदुगु लः सुनाच्चंगु भ्यातनाया पुखुलि भुले जुया च्वंम्ह ब्वहथेँ छुयाय् छुयाय् ज्वीका च्वने माली ।

हे आनन्द, ध्व गृहपति पुत्र प्रथम बैसे बाँलाक मन बिया उद्योग धन कमाय् याय्गुली लगेजूसा ध्व वाराणसी देशे प्रसिद्धम्ह उत्तम महाजन ज्वीदैगु ।

यदि व महाजन भिंपिनिगु सत्संगत याना धर्माचरण याःगु जूसा श्रोतापत्ति मार्ग लाभी ज्वीगु । भिक्षु जुगु जूसा अरहत फल नं प्राप्त याये फुम्ह ज्वीगु । वया कसैम्ह नं अनागामी ज्वीगु पुसा दुम्ह पुण्ययाना वोम्ह खः । तर सत्संगत मभिन आः अज्यागु गति जुल ।

द्वितीय बैसेतक नं मेहनत याःगु जूसा अथे फवगिं ज्वीका च्वने माली मखु हानं धर्माचरण याःगु जूसा अवश्य मार्गफल लाभ याना काय फैगु खः ।

ध्व बाखनं सीदु पुसाजक दया नं मगा, उकीं मेगु तत्व नं मिले ज्वीमाः । सत्संगत गुण अनुसार कर्मफल भोग याये मालीगु धयागु खँ बुद्धं अज्ञा जुया बिज्यागु दु । केवल न्हापायागु कर्म जक धया च्वनाँ मज्यू ।

धन पवगिं जूम्ह महाजनया बारे छक बाँलाक बिचाः
 याना स्वय् नु । मनूतयगु जीवनकाल स्वंगू भगम थलेफु ।
 बाल्यकाल, ल्यायम्ह व बुढा, बुढी । मचा जीवन धयागु जःग
 धाःसाँ ज्यू । जःग बःलोसा जक छयें बलाइ -स्थायि ज्वी । उकिं
 मचाँनिसें भिंगु बानि छूला यंके फयके माः । आख नं बाँलाक
 ब्वने फयके माः । माँ अबुं नं मचायात भिंगु शिक्षा बिया तालिम
 याये फयके माः ।

धन च्वे पवगीं -जूम्ह महाजनया काय् मचाँनिसें छुं
 सयकासीका मतल, ज्या नं मसल, उकिं दुगु धन फुका धौभ्यग
 ज्वना पवना नया फलचाबाय ज्वीका च्वने माल । थथे जूगुया
 कारण माँ अबुया अज्ञानताँ याना नं खः । कायम्हसिनं दुःख
 स्यूगुया जिम्मेवार माँ बौनं खः । थौकन्हे नं अज्यापिं माँ अबु
 मदुगु मखु । अज्यापिं माँ बौपिं सतर्क जुया, होशतया थःथः काय्
 म्हायपिं तालिम याय सयके माः । ल्यायम्हगुबले धन कमाय्
 यायेगु ज्यास्यना अभ्यास याका तये माः । ल्यायम्हया बैसे हे
 खः ध्येबा कमाय् यायेगु धयागु । अल्सी जुया कर्म हे मदुगु धका
 सुक च्वं च्वंसाँ जीवन भंभं पतन जुया वनी । भाग्यया खँ मखु
 अलसीया खँ खः ।

गुलिं गुलिंसिनं ध्यवा कमाय् यासाः नं एला त्वना,
जूम्हता, प्याखं स्वया धन फुका च्वनी । अले सेठ पुत्रथें प्वगिं
ज्वीका च्वने माली ।

पुण्य संस्कार जक दुधयाँ मगा । ध्व खँ ध्वीका कायेत
मेगु नं छगू उदाहरण वी । अजात शत्रुया नाँ न्यना मतःपिं
सुदै ? अजातशत्रु श्रोतापन्न ज्वीगु पुण्यया पुसा ज्वनावोम्ह खः
तर दुष्ट देवदत्त भिक्षुया सत्संगते लाना बौ स्याना पञ्चमहापाप
मध्ये छगू पाप कर्म यागुलिं मार्गफल लाभ यायेगु पुण्य पुसा
ध्वगिगना वन । भिंगु पुसा जूसा नं भिंगु बुडूँ मलासें ल्वहँते लात
धायगु बा मखुथाय् लाना ध्वगिगना वंथें जुल । उकिं तत्व फुकं
मिलेज्वी माः ।

आःथुलज्वी बुद्धया कर्मफल सिद्धान्त मेमेगु धर्मयाथें
मखु । थन कर्म सिद्धान्त ध्वहे जन्मया ज्या स्वया हिलावं ।
ज्या स्वयाफल भोग याय मालीगु हे बुद्धया कर्मफल सिद्धान्त
खः । न्हापा न्हापाया जन्मया कर्म अनुसार सुख दुःख भोग
याये मालीगु धका हालाच्च्वनेगु बुद्धया सिद्धान्त मखु ।

॥ सिधल ॥

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाल भाषा)

१. महासतिपट्ठान सूत्र	३७. प्रौढ बौद्ध कक्षा
२. बुद्धया क्षिनिगु विपाक	३८. मूर्खम्ह पासा मज्जू
३. अभिघर्म (भाग -१)	३९. बुद्धया अर्थनीति
४. ऋद्धि प्रातिहार्य	४०. श्रमण नारद
५. वासेट्ठी थेरी	४१. उखानया बाखं पुच
६. यःम्ह म्हयाय्	४२. पालिभाषा अवतरण (भाग - १)
७. पञ्चनीवरण	४३. न्हापाँयाम्ह गरू सु ? (द्वि.सं.)
८. भावना	४४. पालि प्रवेश (भाग-१)
९. एकतया ताःचा	४५. पालि प्रवेश (भाग - २)
१०. प्रेमं छु ज्वी	४६. चमत्कार
११. त्रिरत्न गुण स्मरण	४७. बाखं (भाग-४)
१२. बुद्ध पुजा विधि (प्र. सं.)	४८. राहुल यात उपदेश
१३. मैत्री भावना	४९. अभिघर्म (चित्तकाण्ड छगुया
१४. कर्तव्य (प्र. सं.)	संक्षिप्त परिचय
१५. मिखा	५०. मणिचूड जातक
१६. परित्राण	५१. महाजनक जातक
१७. हृदय परिवर्तन	५२. गृही विनय (त्. सं.)
१८. बुद्धया अन्तिम यात्रा (भाग - १)	५३. चरित्र पुच : (भाग - १)
१९. बुद्धया अन्तिम यात्रा (भाग-२)	५४. बौद्ध ध्यान : (भाग- २)
२०. कर्म	५५. शान्तिया त्वाधः
२१. बाखं (भाग-१)	५६. बुद्ध व शिक्षा (ख)
२२. बौद्ध ध्यान (भाग-१)	५७. विश्व धर्म प्रचार देशना
२३. बोधिसत्व	(भाग- २)
२४. शाक्यमुनि बुद्ध	५८. जातकमाला (भाग-१)
२५. अनत्तलम्बण सुत्त	५९. त्रिरत्न वन्दना व सूत्र पुच :
२६. मति भिंसा गति भिनि	६०. चरित्र पुच : (भाग- २)
२७. अकिंसाया विजय	६१. त्रिरत्न वन्दना व पञ्चशीलया
२८. बाखं (भाग-३)	फलाफल
२९. महास्पन् जातक (प्र. सं.)	६२. लुम्बिनी विपस्सना
३०. लक्ष्मी चो	६३. विश्व धर्म प्रचार देशना
३१. अभिघर्म (भाग - २)	(भाग - १)
३२. बाखंया फल (भाग - १)	६४. योगीया चिट्ठी
३३. बाखंया फल (भाग - २)	६५. संक्षिप्त बुद्ध जीवनी
३४. क्षान्ति व मैत्री	६६. बुद्ध धर्म
३५. प्रार्थना संग्रह	६७. जातक बाखं
३६. बाखं (भाग -२) (द्वि. सं.)	

६८. जातक माला (भाग -२)
६९. सर्वज्ञ (भाग-१)
७०. पालि प्रवेश (भाग - १,२)
७२. किशा गौतमी
७३. धर्म पाठ व ध्यान
७४. तेमिय जातक
७५. त्रिरत्न गुण लुमंके ज्ञानया मिखा चायेके (प्र. सं.)
७६. धम्मपद (श्लोकवद्ध भाषानुवाद
७७. बाखं (भाग -५)
७८. सप्तरत्न धन
७९. सर्वज्ञ (भाग - २)
८०. दान
८१. वम्मिक सुत्त
८२. मध्यम मार्ग
८३. महासीहनाद सुत्त
८४. भिम्ह काय् व म्ह्याय्
८५. भिक्षु जीवन
८६. समथं व विपश्यना संक्षिप्त भावना विधि
८७. महानारद जातक
८८. भिम्ह मचा
८९. विवेक बुद्धी
९०. झंग लाइम्ह लाखे
९१. बुद्ध पुजा विधि (द्वि. सं.)
९२. स्वास्थ्य लाभ
९३. शिक्षा (भाग-१)
९४. शिक्षा (भाग-२)
९५. दृष्टि व तृष्णा
९६. विपस्सना ध्यान
९७. सतिपट्ठान भावना
९८. बाखं (भाग - ६)
९९. धम्मघक्कपवतन सुत्त (प्र.सं.)
१००. गौतम बुद्ध
१०१. नेपाल्य् २५ दै जिगु लुमन्ति
१०२. बद्ध व शिक्षा (क)
१०३. शिक्षा (भाग - ३)
१०४. शिक्षा (भाग - ४)
१०५. महा स्वप्न जातक (द्वि. सं.)
१०६. धम्मपद व्याख्या (भाग - १)
१०७. धम्मपदया बाखं
१०८. अभिघर्म (भाग-२) (द्वि. सं.)
१०९. संसारया स्वापू
११०. धम्मपद (मुल पालि सहित नेपाल भाषय् अनुवाद (पाँ.सं.)
१११. आर्दश बौद्ध महिलारिं
११२. बौद्ध नैतिक शिक्षा (भाग- १)
११३. वेस्सन्तर जातक
११४. निर्वाण (रचना संग्रह)
११५. त्रिरत्न गुण लुमंके ज्ञानया मिखा चायेके (द्वि. सं.)
११६. पालिभाषावतरण (भाग-२)
११७. दिर्घायु ज्वीमा
११८. न्हुगु त्रिरत्न बन्दना व धम्मपद
११९. मन्तूयगु पहः
१२०. संस्कृति
१२१. कर्तव्य (द्वि. सं.)
१२२. विशेष म्ह मफैबले पाठ यायेगु परित्राण
१२३. बुद्धया करुणा व ब्रह्मदण्ड
१२४. विरकुशया बाखं
१२५. त्रिरत्न बन्दना व परित्राण
१२६. धम्मचक्कप्पवतन सुत्त (द्वि.सं.)
१२७. पट्ठानपालि
१२८. कर्म व कर्मफल
१२९. शिक्षा (भाग- ५)
१३०. धर्मया ज्ञान (भाग -२)
१३१. बौद्ध ध्यान
१३२. संक्षिप्त बुद्ध वंश (भाग-१)
१३३. संक्षिप्त बुद्ध वंश (भाग- २)
१३४. अभिघर्म द्वि. सं. (भाग-२)